

Самур

№ 5 (299) 2016-йисан 29-июнь

1992-йисан январдилай акъатзава

Цийивилер

www.samurpress.net

Президентрин гуьруьш

Алай йи-сан 20-июндиз Россиядин Санкт-Петербург шегьерда РФ-дин Президент Владимир Путинан Азербайжандин

Президент Илгьам Алиевахъ ва Эрменистандин Президент Серж Саргсянахъ галаз санал гуьруьш кьиле фена. Инал Дагълух Къарабагъдин кьал гьялуникай веревирдер авуна. Мярекатдилай вилик В.Путинан гьар кьве республикадин президентрихъ галаз чара-чара кьилди суьгьбет авуна Дагълух Къарабагъдихъ авсиятда абурун фикирар чирна.

Малум хьайивал, президентриз месэла ислягъвилелди гьал хьана кьанзава. Кар кьилиз акъудун паталди и месэладиз алава динамика гун герекзава. Азербайжан Республикадин кьезепатан крарин министр Элмар Мамедярова лагъайвал, гуьруьш менфят кьачуз жедайди хьана ва Азербайжанди адан нетижайриз разивилин кьимет гана.

Дербентда мярекат

И йикъара Дербентда Россиядин Илимрин Академиядин Дагъустандин Илимдин Меркездин Тарих, Археология ва Этнография Институтди ва Азербайжандин Милли Илимрин Академиядин «Азер-Илме» Халичачивилин Меркезди

санал арадиз гъайи мярекат кьиле фена. Инал гьар кьве республикадин алими «Дербентдин халчачивал» проекдикай веревирдер авуна. И мукъвара чапдай акъуднавай «Дербентдин халичачивал: медениятрин урта тарих» ктабни хьсандиз къабулна. Мярекатдал и ктабдикай гегьеншдиз малумат гана.

Мярекатдин вахтунда алими цийи проектдив къадайвал, Россиядин Гьукуматдин Рагъэкъечдай паган Халкьарин Харусенятдин Музейда, Гьукуматдин Тарихдин Музейда, Этнографиядин Музейда, Антропологиядин ва Этнографиядин Музейда, «Эрмитажда» ва маса машгьур музейра хуьзвай, Дербентда ва адан патарив хранвай халичар гегьеншдиз ахтармишун кьарардиз кьачуна.

Удинриз члал чирзава

Гьукуматдин члал тир азербайжан члал республикада яшамеш жезвай вири миллетрин векилриз хьсандиз чир хьун патал тухузвай крарикай яз, Къебеле райондин Ниж хуьре «Чна азербайжан члал

чирзава» твар ганвай курсар кардик кутунва. Абуру арадал гьанвайди Республикадин Чирвилерин Фонд я.

Хуьруьн кьил Ибрагьим Мамедова лугъузвайвал, ина агъалийривай азербайжан члалалди хьсандиз рахаз жезвач. Удинар хизанда чпин хайи члалал рахазва. Абуру мектебра урус члалал чирвилер кьачузва. Гьавилай ина азербайжан члал хьсандиз чирдай мумкинвал авач. Цийиз арадал гьанвай курсара келун паталди 50 касди арзаяр ганва. Ингье сифте 15 касди члал чирда.

И ЧИЛ ХАЙИ ДИГЕ Я

Къуба райондин Сусай хуьр

ВИРИДАЛАЙНИ ЖЕГЪИЛ АЛИМ

Дагъустандин Гьукуматдин Университетдин доцент Заур Алисултанова и йикъара 27 яшда аваз физикадинни математикадин илимрин докторвилеин диссертация хвена. Вич Стлал Сулейманан райондай тир Заур Дагъустан Республикадин виридалайни жегъил илимрин доктор я. Университетда тарс гузвай З.Алисултанов гьакъни Россиядин Илимрин Академиядин Дагъустандин Илимдин Меркездин члехи илимдин кьуллугъчи я.

Заур Алисултанова гьеле университетдин сад ва кьвед лагъай курсара келдайла умуми физика месэлайра темадай 5 жуз кхьенай. А члавуз алмиривай жегъилдин эсерриз лайихлудаказ кьимет гуз хьаначир. 2011-йисуз Москвадин А.М.Прохорован тварунихъ галай Умуми Физикадин Институтдин аспирантурадик экечлай Заура са йисан кьене кандидатвилеин диссертация хвена. Россиядин машгьур алими Зауран гьам кандидатвилеин, гьамни докторвилеин илимдин кьвалахриз

лайихлудаказ кьимет ганва ва адахъ илимдин рекъий экуь гележег авайди кьейд авунва. Гила машгьур алмирин ихтибарвал хуьз алахъзавай жегъил лезгиди икьван гагъди садани ахтармиш тавунвай цийи илимдин кьвалахдин винел зегъмет члугзава.

Чакай кхьенай...

Лезгийри гьар гьилера чи аскерриз акъ басрух гузвай хьи, на лугъуди, абурухъ и кьил а кьил авачир кьушун авай. Абуру есирда кьун гзаф четин тир. Гагъ-гагъ чна хирер алаз есирда кьур ксарин сагъдиз чи гьиле гьат тавун патал гьасятда чпи-чеб хенжелдив яна рекъизвай.

Генерал Фезедин рапортдай. 1838-йисан 5-июнь.

Твар хвейиди тара жед, квадарайди вара.

Лезги халкьдин мисал

ЗАКЪАТАЛА

Эцигунар гзаф жезва

Алатай йисара Закъаталада шумудни са эцигунар кардик кутунва. Район рекъяй мадни вилик

физва. Алай йисан вад вацран къене эцигунар ва абадвилер паталди 3,9 миллион манатдив агакъна пулунин такъатар серфнава. Исътда катуниз мажбур хъйибур паталди цийи магъле кутаза. Ина гъар садакъ 45 квал авай 3 яшайишдин дарамат, 50 чкадин бахча, клуб, медпункт, 150 аялди келдай мектеб ва АТС паталди дараматар эцигна кубъягнава.

Гъа са вахтунда шегъерда вад мертебадин 12 яшайишдин квал гуьнгунна хутаза. Идалай гъейри шегъердин пагарив туризмдин ва ял ягъидай объект, алишверишдин карханаяр эцигзава. И йикъара 10 квал эцигна кардик кутунва. Эцигунар давамарзава.

Цийи проект

А гъа Тала хуре санайидин магъле арадал гъун къарардиз къачунва. Е в л а х -

Закъатала-Гуржистандин гъукуматдин сергъятдин шегъердин къерехда килиз акъудна кванзавай цийи проектдив къадайвал, ина алишверишдин меркез, хуьруьн майишатдин базар, фан завод, регъ, пекер цвадай фабрика, мебелдин кархана, къуру майвар гъасилдай ва къапара твадай карханаяр, якъун магъсулрин завод, цийи майвар хуьн патал гъамбархана ва хуси камераяр, бетондин материалрин база, гъакъни гзаф квалер авай яшайишдин дараматар эцигда. Идалай гъейри меркезда ТИР парк, автомобилрин базар ва маса объектари кардик кутада.

Цийи санайидин магъледди агъзурдалай гзаф инсанар кваллахдивди таъминарда ва Закъатала вириниз сейли ийида.

Дигидай цивди таъминарда

Азербайжан Республикадин Президент Илгъам Алиеван «Цанар дигидай цивди генани хъсандиз таъмин

авун ва агъалияр хъвадай цивди кыляй-кылиди таъминарун гъакъиндай» твар ганвай серенжемдив къадайвал, чара-чара майишатра цийи артезиандин къуяр эгъуьнин крар давамарзава. Алай йисуз райондин Гуьйем, Жар, Цийи Сувагил, Вили Тала, Агъа Тала, Чубанкол хуьрера артезиандин къуяр эгъуьнна кардик кутада. И къуйри агъзур гектарралди цанар дигидай цивди таъминарда. Алай йисуз районда 600 гектарда туьтун цада, цийи шумъягъдин багълар кутада.

ХЪСАН КРАРИН ГЕЛЕ АВАЗ

Акълтгай иер, цуькверивди дигай гатфарилай къулухъ дуньядиз чим акъудзавай гад алуькзава. Тебиатди инсанриз гъар са жуьредин няметарни гъа и члавуз бахш ийизва. 1936-йисан ихътин вахтунда – 10 июндиз вичин миъни гъавадални къацу тамаралди, берекатлу багъларални мублагъ чилералди, гъамга хътин чарбулахралди вири Азербайжандиз сейли тир Кцар шегъерда уьмуьрзавай Нежмеддинан хизанда сифте велед – Шаир дуньядиз атана. Бицкедизни адан бубадиз гъеле вири дунья къарсурдай, инсанриз азаб-азият, сефилвал, каш гъидай Ватандин Чехи дяве жедайди чизвачир. Гъевчи Шаира цуькверивди дигай, чиг алай чурара къугъваз уьмуьрдикай кфет хкудзавай.

1953-йисуз Кцар шегъердин урус мектеб агалкъунралди акълтгарай жегъил гъа йисузни Азербайжандин Политехнический Институтдик экечна. 1958-йисуз ада и институтдин шегъердин рекъер ва автомобилрин шегъеряр тухудай факультет кубъягна. Институтда хъсан чирвилер къачур ам республикадин эцигунрин министерствода квалалахал акъвазна. Кцарин твар-ван авай пешекаррикай тир Нежмеддин Гъасанова вичин хцел Шаир твар дуньядиз эцигайди туш. Урусин чехи шаир Михаил Лермонтов Къафкъаза авай вахтунда са шумудра дагъвийрихъ галаз женг тухунин ниятдалди тукъурнавай «Форпост» твар алай полкуниз фенай. Кцара гъа полкунин комендатура авай дарамат Шаиран чехи бубадиз махсус тир. Шаирни адан буба гъа и квалеле дидедиз хъана. Алай вахтунда цийи

квилелай тукъурнавай и квалелин вилик М.Лермонтован барельеф ала. 80 йис идалай вилик гъа квалеле дидедиз хъайи аялдал урусин чехи шаирдиз гъуьрметдин лишан яз Шаир твар эцигнай.

Шаир Гъасанован уьмуьрдин рехъ ярж алайди хъана. Ада 1958-1959-йисара эцигунрин крарин тешкилатчивиле квалалахна. 1959-1962-йисара илимдин ахтармишунрин лабораториядиз регъ-бервал гана. 1962-1965-йисара эцигунрин трестда килин инженервиле, 1965-1966-йисара Азербайжандин Эцигунрин Министерствода техникадин жигъетдай идара ийидай отделдин чехидан куьмекчивиле, 1966-1977-йисара «Ракъбетон» трестдин килин инженервиле, 1977-1980-йисара хуьруьн майишатди эцигунрин министрдин сад лагъай заместителвиле квалалахна.

Гъа ик, вичин зегъметдин ва алакунрин негъа яз къвердавай дережа хкаж хъайи Шаир Гъасанов 1983-йисуз хуьруьн майишатди эцигунрин минис-

трвиле тайинарна. Ада пуд йисуз чешнелудаказ и къуллугъ килиз акъудна. Гуьгъуьнин йисарани адал са шумуд жавабдар къуллугъар ихтибарна. Гъа ик, ада 1990-1998-йисара республикадин майишатди эцигунрин материалрин министрвилин, 1998-2001-йисара республикадин коммунальный майишатдин министрвилин, 2001-2006-йисара Гъукуматдин Эцигунрин Комитетдин седрвилин къуллугъар килиз акъудна. 2006-йисалай инихъ Шаир Гъасанов «Самур» Лезги Милли Меркездин кыл я. Азербайжан СССР-дин «Лайихлу инженер» тварциз лайихлу хъайи, пудра Азербайжандин Верховный Советдин депутатвиле хкъягъай чи ватангълиди 1982-йисуз «Яру Зегъметдин Пайдах», 1986-йисуз «Шереф» орденарни къачуна. 2015-йисалай адаз Азербайжан Республикадин Президентдин пенсия тайинарнава.

Зурба тешкилатчи тир Шаир Гъасанова чи республикада цудралди мектебар, азарханаяр, поликлиникаяр, яшайишдин квалер, спортдин маканар эцигуник чехи тир пай кутуна. Гъа ихътин краралди халкъдин патай гъуьрмет къазанмишай Шаир Гъасановалди ам чидай вири ксари дамахзава.

Вичин уьмуьрдин 80 лагъай гад алуькнавай Шаир Нежмеддинан хва Гъасанов чна рикъин сидкъидай тебрикзава, адаз чандин сагъвал, рикъин шадвал ва яргъи уьмуьр тлалабаза.

Бейбала АЛЕСКЕРОВ,
Виридуньядин Нобел

Информациядин Меркездин вице-президент, тарихдин илимрин доктор.

РИКЪЕЛАЙ ТЕФИР МЯРЕКАТ

Сад лагъай гъилер тир заз ихътин мярекат акваз. 800-далай виниз кас гъакъзавай зал кыляй-кылиди ацанвай. 200-далай гзаф инсанар чка тахъана квалачел акъвазнавай. Абуру эхирдал къван квалачел акъвазнаваз мярекат вилив хвена. Садбур залдин юкъва авай гурарин кларарал ацукънавай. На лугъуди, хуьруьн деминиз атанвай инсанар. Виридан чина хъвер авай, эрк кваз, рикъ алаз агатнавай абур мярекатдив.

Алай йисан 31-майди Магъачкъалада А.С.Пушкинан тварунихъ галай Урусин Драмтеатрда кыле феи Дагъустандин халкъдин артист Исамуддин Агъмедован 60 йисан юбилейдиз талукъарнавай няни халисан халкъдин суварин мярекат хъиз рикъел аламукъна зи. Ам вичихъ алакунар авай жегъил шаир Владик Батманова ва са иер руша лезги ва урус чаларал тухузвай, ана къени ихтилатар кыле физвай, дидед чалал манияр лугъузвай. Юбилярдин – сейли чагъанчи Исамуддин Агъмедован 60 йисан юбилейдин юкъуз ада Дагъустандин Гъукуматдин Телевиденида лезги чалал арадиз гъана тухузвай «Вахтар ва инсанар» гунугдинни 10 йис тамам хъанвай. Дамах кутадай и вакъияяр вини дережада къейд авуни виридак руьгъ кутунвай.

Дагъустан Республикадин кыл Рамазан Абдулатипова юбилярдиз

ракъурай тебрикдин чар келна кубъягъайла залди гурлудиз капар яна. Адан гуьгъуьнаваз республикадин милли сиясатдин министр Т.Гамалеян тебрикдин чар келна. Чи сейли шаир Арбен Къардаша, лезги театрдин режиссер Мирзебег Мирзебегова, Бакуда акъатзавай «Самур» газетдин редактор Седакъет Керимовади ва масабур юбиляр тебрикна адаз мадни чехи агалкъунар тлалабна.

Харусенятдин векилри: маничийри, ашукъри, къуьлдайбуру мярекат гурлу авуна. Роза Максумовади, Фаризат Зейналовади, Руслан Пирвердиева ва маса маничийри межлисдик дад кутуна. Ингъе виридалайни гзаф капар а йифиз залди Бакудай атанвай къве сеняткардиз ягъана. Юбилярдин устад ва чехи дуст, Азербайжан ва

Дагъустан республикайрин халкъдин артист Афтандил Исрафиловаз ва «Сувар» ансамблдин маничи Жавагъир Абдуловадиз. Ихътин гурлу, зал юзурдай капар заз фадлай ван хъаначир. «Халисан сенятдиз асул къимет халкъди гуда», – лагъана фикирна за.

Мярекатдин са легъзе хъсандиз рикъел аламукъна зи. Афтандил Исрафилова юбилярдивай вичихъ галаз санал чагъан ягъун тлалабайла, ада жаваб гана: «Завай зи устаддин пагав чагъан гъиле къаз жеч!»

Игафаралди Исамуддин Агъмедова дамах гвачир сейли сеняткарди хъиз мад гъилера халкъдин патай чехи гъуьрмет къазанмишна.

С.КЕРИМОВА

Хъсан карди хъсан бегъер гуда.

Лезги халкъдин мисал

(Эвел газетдин 2016-йисан 28-январдин, 17-мартдин ва 26-апрелдин тилитра)

Паказ шейтандин экв ягъайла лезгийри женгиник кыл кутуна. «Хьел» сенгерив агакбайла, аскерар вучдатла тийижиз чаш амуьна. Абуруз гъеле лезгийри чпиз гъихьтин гъелягъ къадатла чизвачир.

Гъелягъ

«Душман яракъди ваъ, амалди кланик кутада» лагъай Гъажи Шейдади хъянавай тактикадив къадайвал, ада ва Абдулманафа «хьел» вилик тухвана. Шихлар хуьруьн беглерин – Гъасан бегдин, Ибрагим бегдин, Мурсал бегдин ва Мегъамедшагъ Шихларскидин клеретГри аскерриз чапландихай, Бекер Мегъералиеван ва Зеки Расулован клеретГри эрчи патахъай басрух гана. «Хьел» чапхунчийрин вилик жергеяр куквариз гечайла, садлагъана Къулан вацл галай патахъайни лезгийр пайда хъана. Им Абдулманафа туькьурнавай план тир. Ада Дагъустанда авай вичин къачагъ дустаривай куьмекдиз атун тлабанавай. А патай 100-далай гзаф къачагъди ягъ-ягъунрин ван атай кумазни женгиник кыл кутунай. Гъа икл, лезгийри аскерар элкьурна юкьва туна ва абурув чарни юзуриз тунач. Аскерриз акахъай дяведик кыл кутунилай гъейри маса чара авачир. Гила абурун жидайрини басрух гузвай-буруз эсер хъийизмачир.

Лезгийри са кыликай аскерар турунай акъудзавай. Няналди Гъажи Шейдадин ва Абдулманафан клеретГри вири сенгерар гъилик авуна, сагъ амай аскерар есирда къуна. Лезгийри абуруз ахьтин гъелягъ къунвай хьи, аскеррин са паяриз кичела кыл туькьвей патахъ катиз кланзавай. Гъажи Шейдади есирда гъатнавай вирибурун – кьве виш къван аскердин яракъар вахчуна абур Дербентдиз рахкурна. Чешмейра къалурнавайвал, лезгийри анжах яракъар гъилик авунай. Регимлувал къалурна большевикриз гуьлле ганачир, я абурухъ тубни хкурначир. Худата полк кукварайдалай къулукъ Гъажи Шейдадин, Абдулманафан, Бекер Мегъералиеван ва Зеки Расулован клеретГар Къубада кыле физвай ягъ-ягъуна Мугъуьбали эфендидин ва Гъатем агъадин клеретГриз куьмек гун патал иниз атанай. (Килиг: «Бакинский рабочий» газет, 1918-йисан 15-май).

Къубадин ягъ-ягъунар
Худата душмандин вилик пад атлана Кцлариз, анайни Дигагъдал хтай клеретГар ина ягъ-ягъунрал гъалтна. Гъатем агъади тактика дегишарна вичин къушун Къуру вацл галайнихъ ялнавай. Рекъин кьве падини тамар ва кланлар тир. Ина Гъатем агъадин пулеметри ва виридалайни виклегъ женгчийри чка къунвай. Эрменийривай и тактикадай кыл акъудиз хъанач, абуруз лезгийр Кцлар галайнихъ хъфенвай хъиз хъана. Дашнакриз архайиндаказ вилик физ клан хъайила лезгийри кьве патахъайни абуруз гуьлле гана. Гъажи Шейдадин клеретГар атана агакбайла женг кьати ханвай. Абуруни дяведик кыл кутурла, эрменийри къулукъ чугуна. Амазаспа кьвед-пуд сятдин кьене кьве вишдалай гзаф аскерар квадарна. Гъатем агъади катзавай душмандиз аман ганач ва абур «Хохолрин кламал» (гуьгъуьнлай адан твар «Къанлу дере» хъанай) къван чукурна. И кламун Дигагъ галай пата эрменийрини болшевикри, Кцлар галай пата лезгийри чка къуна.

1918-йисан 14-майдиз сятдин 2-даз Дигагъ кьур эрменийри хуьруьхъ лугъуз тежедай къван чехи зарар хкурна. Душмандихъ галаз дяведа и хуьрйи 16 кас ва 3 дишегъли гъелек хъана. Хуьруьбуру чпел залан хирер хъанвай 20 кас эрменийрин гъиле гъат тавурай лугъуз тамачуьнуьхарна. Дашнакри 103 хизандихъ зарар хкурнай, цудралди квалериз цай яна канай. Санлай къачурла дашнакри дигагъвийрин 2 миллион манатдилай гзаф мас авай мал-девлет тарашнай. (Килиг: **Азербайжан Республикадин Гъукуматдин Архив. Ф.1061, сиягъ 1, д.98, ч.122-125**). Эрменийривай и хуьре анжах кьуд кьуз таб гуз хъана. Ина абуруз лезгийри ахьтин гугу гана хьи, дашнакар чпин агъзурралди кьенвай ва хирер хъанвай аскерар туна катна.

Эрменийри шегъер гъилик кутунвайтани, Къубадин кефер пата дяве физвай. Куьсет, Хъимил ва Уьшгуьн хуьрерин клеретГри кьати женг тухвана дашнакар къулукъ чугъуз мажбуьрнавай. И клеретГриз куьсетви Мегъамеда ва Садул Магъаррамова регъбервал гузвай.

Дигагъдал ва Къубадин кефер пата кыле физвай вахъийрикай хабар авачир Серго Мартыкина 1918-йисан 15-майдиз Хачмазай Къафкъаздин Яру Къушундин Военный Инкылабдин Советдин кыл Къ.Н.Коргановаз ракуртай телеграммада икл къенвай: «Чи клеретГди Къуба къуна. КлеретГдин са паюни шегъер элкьурна царце твазва. Совет гъукумат квачел акъалдар хъувун патал герек тир крар кыле тухузва. Къуба клеретГдин са паюни шегъердин патарив гвай хуьрера женг чугъузва, вучиз лагъайтла душман

вад вишдав агакьна яракьлу, Дигагъдин 300 касдикай туькьурнавай клеретГ, Кцларай Мегъамед Меликова ва Нуреддин Шерифова регъбервал гузвай, гъарада 300 кас авай кьве клеретГ, алпанви Бейбала бегдин 90 гуьгуьллу, аваранви Гъажи Шейдадин ва вурвуви Мегъди Айдаеван гъарадан виш кас авай клеретГар, Гадацгийихуьрйи, Манкъулидхуьрйи ва Хъилерин хуьрйи атанвай 800-далай гзаф женгчийр, Бекер Мегъералиеван ва Зеки Расулован гъарадан 200 кас авай клеретГар, Абдулманаф Абдулкеримован 200 къачагъ, Дагъустандин Къурагъ райондин Штул хуьрйи тир Магъмудан 200 атлу, гъагъни Кцларин маса хуьрерай атанвай 400 кас, вири санлай 6600-далай гзаф яракьлуяр акъвазнавай. Им дашнакрин къуватрилай кьведра тимил тир. (Килиг: **Дагъустандин обкомдин архив. Ф.1, сиягъ 15, д. 651**).

Душмандин къуватар артух тирди фикрида кьур Гъатем агъади генани кар алай тактика хъяна кланзавай. И ниятдалди ада кьегъал женгчийр хъиз твар акъуднавай кьирецви Беделаз, яргунви Ханбубадиз, дигагъвийрикай Бедел Керимоваз ва Мирзебег Шадиеваз эверна лагъана: «Куьне 300 женгчидин кыле аваз, тамай тлуз фена душмандин эрчи къвала чка къуна кланзава. Шейтандин экв ягъайла эрменийриз садлагъана басрух це ва абурун кьве тупни кукварна. Тупар саламатдиз амуькьайтла, картечрин цу чаз вилик фидай мумкунвал гудач ва чи патай гзаф инсанар телефъ жеда. Гъавилияй и дяведа уфтан хъун квейла аслу я.»

Хурушум хъайи кумазни 300 кас кар кылиз акъудун патал рекъе гъатна ва къуланфериз абуру дашнакрин къушундин эрчи къвала чка къуна. Гъатем агъади гъа са вахтунда эрменийриз кичлерар гун паталди Гъажи Шейдадин ва Бекер Мегъералиеван клеретГар душмандин чапла къвала чка къаз

патан вилик-кылик галайбур гъа хуьрериз катнава. Чи къушунри Дигагъ, Кцлар хуьрер азад авунва. Мукъвал вахтара гъам шегъерда, гъамни уездда яшайиш къайдада гъатда.» (Азербайжанда социалист инкылаб уфтан хъун паталди большевикри чугур женг. Документар ва материалар. 1917-1918-йисар (азербайжан ччалал). Баку, 1960. Ч. 363).

Эрменийрин къуватриз гагъ клеретГ, гагъ къушун лугъузвай Серго Мартыкина эвелдай «Кцлар азад авуна» лугъуналди Коргановаз хъеши ийиз клан хъанай. Ингъе дашнакривай неинки Кцлар, гъатта Къуру вацлун кьерехда авай Хужбала хуьрни къаз хъаначир. Кьвед лагъайди, а члавуз Мартыкин вич Къубада авачир, ада Хачмазин Николаевка хуьруьн патав мусурманрихъ галаз женг чугъузвай. (Килиг: «Бакинский рабочий» газет, 1918-йисан 15-май).

С.Мартыкина архайиндаказ ихьтин малумат гун дуьшуьшдин кар тушир. А члавуз большевикрин ва дашнакрин Къубада ва адан патарив чка къунвай къушунда 10-12 агъзурдав агакьна эрменийрини урусар авай. Телеграммадин сагъибди икъван чехи къушунди са шумуд йикъан кьене уезддин агъалияр муьтуьгъарда лагъана фагъумнай. Ингъе адаз са шумуд йикъалай и къушун Дигагъдал цуз аватдайдакай хабар авачир.

Цуз аватай къушун

1918-йисан 17-майдиз Дигагърин кламал дашнакринни большевикрин 12 агъзурдав агакьна къушундин хура Муьгуьбали эфенди Кузунвидин ва Гъатем агъа Чакларвидин 2 агъзур къачагъ, мегъарамдхуьруьнви Абдурагъим эфендидин са агъзур атлу, Алибег Зизиквидин

къуланфериз абуру дашнакрин къушундин эрчи къвала чка къуна. Гъатем агъади гъа са вахтунда эрменийриз кичлерар гун паталди Гъажи Шейдадин ва Бекер Мегъералиеван клеретГар душмандин чапла къвала чка къаз

ракурна. Къваларикай ягъ-ягъунрик кыл кутурла душман чаш амуькьдай ва адавай вилик пад хъсандиз хуьз жедачир. Йифни югъ къакъыз тавунмаз Гъатем агъадин тактикади кыл къуна. Эрчи къвала лезгийри тупар кукварна, женгиник кыл кутуна. Чапла къвала Гъажи Шейдадин клеретГди са шумуд пулемет ва цудралди эрменияр тергна. Амазасп чаш амуькьна. Адаз лезгийри къваларикай басрух гузвай хъиз хъана ва гъавилияй вилик пад хуьзвай са къадар къуватар къваларихъ ялна. Гъатем агъадизни Муьгуьбали эфендидиз кланзавайди гъа и кар тир. Вилик пад кьери хъайи кумазни абуру гъафилдай дашнакрални большевикрал вегъена. Гила Амазаспа вич ягъалмиш хъайиди къатлана. Ингъе геж тир ва цийи кылелай маневр хъийидай мумкинвал авачир.

Лезгийрин ва азербайжанвийрин клеретГри няни жедалди душмандин кьве сенгерни гъилик авуна ва агъзурралди эрменийрини большевикар телефна. Вич кланик амуькьай Амазасп кьвед-пуд виш аскерни галаз гуьл галайнихъ, анайни Бакудиз катна. Гъажи Шейдади есирда кьур кьве эрмени офицер ва пудкъад аскер Гъатем агъадин кылив хъайла, ина яракъар гадарна муьтуьгъ хъанвай вишералди эрменияр авай. Дигагъ хуьруьн ивиар экъичай кламал цуз аватай эрменийрин къушундин гелни амачир. Гуьгъуьнлай малум хъайивал, гъа са вахтунда лезгийри Муьшкьурдин вад лагъай ва Кцларин пуд лагъай отделенийрани эрменийрин клеретГар кыляй-кылди кукварнай. (Килиг: **Азербайжан Республикадин Гъукуматдин Архив. Ф.1061, сиягъ 1, д.98, ч.16**).

Муьзеффер МЕЛИКМАМЕДОВ

Цийивилер
www.samurpress.net

Хуьрериз газ гъанва

Шеки района хуьрериз газ гъун паталди крар къвердавай йигинарзава. И йикъара Агъа Гуьйнуьк хуьруьз цийи кылелай газ гъанва. Ина адакай 651 хизанди менфят къачузва.

Алай вахтунда райондин 33 хуьруьн агъалийри тлебии газдикай менфят къачузва. Гъа са вахтунда 9 хуьруьз газ гъун паталди крар давамарзава. И гъисабдай мад 5600 абонентдиз газдикай менфят къачудай мумкинвал жеда. Гъиле авай крар кылиз акъудайдалай къулукъ райондин хуьрерин 85 процент тлебии газдалди таъмин жеда.

Тамар хуьн паталди

Огуьз район вичин къалин тамаралди сейли я. И тамара надир набататар гзаф ава. Гъавилияй ихьтин мас авай тамар хвена кланзава. И кар кылиз акъудун паталди хуьрериз тлебии газ гъун чарасуз я. Алай вахтунда района и месэла клевелай гъялиз алахъзава.

Икъван гагъди райондин 34 хуьруькай 18 хуьруьз газ гъанва. Исятда Хачмаз, Теркеш, Хачмаз къишлах хуьрериз газ гъиз алахъзава. Къарабулах хуьруьн агъалийри сифте яз газдикай менфят къачузва.

Районда электрикдин станцияр эцигун паталди гзаф крар кыле тухузва. Дашагъыл вацлун кыле гъар садахъ 1,5 мегаваттдин гуж авай 3 станция эцигзава.

Къебеледин эквер

Къадим Къебеле шегъердин эквер къвердавай пара жезва. И йикъара ина «Азеришыкъдин» гъисабдай кылин станциядивай къачуна масанриз ток гудай цийи станция кардик кутунва. Вичихъ 35 киловаттдин гуж авай и станция SCADA системадихъ акалнава.

Гъа са вахтунда ина идарадин дараматни эцигнава. И дараматда шикаятчийр къабудлай, энергия маса гудай, хасарат галуькьайла къайдадиз хкидай, финансрин месэляяр гъялдай кылди квалер чара авунва. Идалай гъейри фу недай ва ял ягъидай квалерани къулайвилер арадал гъанва. «Азеришыкъди» мукъвал вахтара маса районрани ихьтин дараматар эцигда.

СТІАЛ СУЛЕЙМАНАН РАЙОНДА

Дагъустан Республикадин Чехи лезги районрикай тир СтІал Сулейманан районда хуьруьн майишат, санайи ва яшайишдин гьалар кьвердавай мадни вилик физва. И хилерай райондихъ гзаф агалкьунар ава. Им дуьшуьшдин кар туш. Эхиримжи йисара райондиз регьбервал гайи чи халкьдин кьегьал хва Имам Яралиева 1991-йи-салай кьулухъ ина арадал атай Чуру гьалар

арадай акъудун патал гзаф зегьметар Чугуна, Чехи проектар кардик кутуна, Россиядин чара-чара регионра Кьвалахзавай чи карчи ватан-эзгийрин пулунин такьатар райондиз желбна шумудни са карханаярни майишатар Кьвачел акьалдарна. Исаятда адан рехъ райондин кьил, чи тІвар-ван авай ЧІалан алим, жуван халкьдиз вафалувилелди кьуллугъзавай Нариман Абдул-

муталибова лайихлудаказ давамарзава.

Алай йисан 7-майдиз СтІал Сулейманан райондиз илифай чи редакциядин Кьвалахдарар ина хьсанвилехъ кьиле фенвай Чехи дегишвилерин шагьид хьана. Чна «Самурдин» алаатай тилитда и агалкьунриз талукьарнавай макъалаяр чапна. Ся бязи макъалаяр газетдин и тилитда Кьелдайбурув агакьарзава.

ГАМАРИН СУВАР

акъудай «Дагъустандин магьир устларар» ктабда ганвай «Халичайри цуьк акъудзава» очеркда Кьулан СтІалдал гамар хразвай устларрикай гегьеншидиз кьхенва ва ина хранвай халичар Брюсселдин, Лейпцигдин, Миландин, Джакартадин, Нью-Йоркдин выставкайра эцигнавайди кьалурзава. 1952-йисуз Кьулан СтІалдин артелдин тежриба вири СССР-да чирнай.

Чкадин халичайрин машгьурвал элкьур хьувун патал районда са кьадар крар кьилиз акъудзава. Алаатай йисуз ина сифте яз «Гамаринни халичайрин сувар» арадал гьана. Райондин меркезда 16 хуьруьн нехишрин устадри чпи хранвай цудралди халичаярни сумагар кьалурна. Абурун арада чи кьадим «Испик», «Кьепир», «Сафар», «Жерге фура», «Ахцегь», «Чуру», «Векьелар», «Черегуьл» хьтин чешнейри Чехи чка кьазвай.

Алай йисан гатуз «Гамаринни халичайрин сувар» генани гегьеншидиз тухуда. Ина райондин 30-дав агакьна хуьрерин нехишрин устадри иштиракда. Райондин кьил

Нариман Абдулмуталибова лугъузвайвал, сувар тухунин метлеб гамарни халичаяр хурунин сеняткарвал акьалдаруникай ибарат я. Вилик вахтара Кьулан СтІалдал, Зизика, Кьварчагьа, Испика ва маса хуьрера халичайрин фабрикаяр кардик кьайди тир. Гьайиф хь, 1970-йисалай эгечІна фабрикайрин Кьвалах акъваз хьана. Им рикІ тІардай Кьвалах я. Са гафни авачиз, чна гамарни халичаяр хрунин Кьвалах Кьвачел акьалдарна, хуьрера гамарин фабрикаяр кардик кутан хьийида. Районда «Гамаринни халичайрин сувар» гьар йисуз кьиле тухуда.

Лезги халичаярни сумагар гьеле дегь девирра вири РагъэкьечІдай патан уьлквейриз сейли тир. И сейливилек гилан СтІал Сулейманан райондин гамарин устларрини Чехи тир пай кутуна. Дагъустанда сифте яз 1926-йисуз Кьулан СтІалдал халичачивилин артел кардик кутунай ва гьугъуьнлай ам фабрикадиз элкьурнай. Ина а вахтунда вири СССР-диз сейли хьайи Рабият Алиярова, Сурут Муртузалиева, Айисат Жамиева, Шемсият Гьажиева хьтин машгьур устларри Кьвалахна. Журналист Д.Трунова 1959-йисуз Москвада чапдай

КПУЛ ЯТАР

Виликай кьезмай йисара вири Европадиз сейли жеда

Кьулан СтІал хуьруьн патав, чкадин агьалийри пак чка яз гьисабзавай Кпул ятарин тама, Тебиатдин иер пиле эцигнавай санаториядихъ гележегда гьар йисуз са шумуд агъзур инсан кьабулдай мумкинвилер жеда. Ина акъатзавай 30-далай гзаф сагъардай булахрикай 2 родондин булахар я. Россияда ихьтин яд анжах кьве чкада - Кисловодскда ва СтІал Сулейманан районда ава.

Кпулдин ятар кпулдиз, Кларабрин тІалариз, нервийрихъ ва гинекологиядихъ галаз алакьалу тІалариз дава я. Советрин девирда сифте санаториядин дарамат эцигайди Калинан совхоздин директор, Россиядин лайихлу агроном Сиражудин Алдеров я. Бубадин Кьвалах а вахтунда мединститутда Кьелзавай адан хва Алдера давамарна. Ада санатория кьайдадиз гьана кардик кутуна.

Алай вахтунда вичихъ 700-дав агакьна чкаяр авай санаториядин мумкинвилер генани артух жезва. Ам вири Россиядиз ва Еропадиз сейли хьун патал алахьунар ийизва. И карда санаториядиз РФ-дин Гьукуматдин Думадин лезги депутат Мамед Абасов кьиле аваз «Монолит-холдинг» компаниди куьмекар гузва. Карханадин гележегдикай М.Абасова икІ лугъуза: «Санаториядин гилан корпусдин Кьвалах хьсандиз тешик хьанва. Адахъ зегьметдал рикІ алай коллектив ава. Кьвалахдарин мажибар вини дережадинбуру я.

Чна девирдив кьадай цийи корпусни эцигна кардик кутуна. Кьуй

инсанри ина чеб Европадин лап хьсан санаторияда авайди хьиз гьисс авурай. Куьгьне корпус цийи кьилелай туькьурда. 4 гектарда Чехи парк кутада. Санатория виликди тухун патал виликай кьезмай са шумуд йисан кьене 700 миллион манат пул харжда. Тебиатдин и иер пиле лугъуз тежедай кьван дегиш жеда».

Са гафуналди, депутатди лугъузвайвал, виликай кьезмай са шумуд йисан кьене «Кпул ятар» санатория вири Европадиз сейли жеда.

ТІВАР АКЪАТНАВА

Дагъустандиз спортдин район хьиз сейли хьанвай СтІал Сулейманан районда 4 аялрин ва жегьилрин спортдин мектеб кардик ква. Алидхуьруьн мектебди самбодай ва дзюдодай хьсан агалкьунар кьазанмишнава. Эхиримжи кьве йисан кьене ина машгьул жезвайбуру республикадин ва Россиядин турнирра муьжудра сад лагьай, пудра кьвед лагьай чкаяр кьуна. Кьасумхуьруьн ва Герейханован совхоздин мектебрин спортсменарни вири республикадиз сейли я.

Райондин меркездивай лап яргъа тир гьвечІи хуьрерани спортдин мектебрин филиалар ва спортзалар кардик кутунва.

Ихьтин хуьрерикай тир Асалдхуьре ва Ичин хуьре аялар ва жегьилар дзюдодин, Гьетягь ва Кьартас хуьрера азадказ кьуршахар кьунихъ галаз машгьул жезва.

Дагъустанда сифте яз греко-римдин кьуршахар кьунай дуьньядин чемпион хьайи Алим Селимов, 2008-йисуз Пекинда кьиле феи Олимпиядин кьугъунра гимишдин медаль кьачур Виталий Рагьимов, са шумудра Россиядин чемпионвили тІварар кьачур, Европадин ва дуьньядин чемпион хьайи, Бакуда тухвай І Европадин Кьугъунра кьизил медалдин сагьиб хьайи Алберт Селимов СтІал Сулейманан райондай я.

МАКЪАМРАЛ РИКІ АЛА

СтІал Сулейманан район Дагъустандин пешекар музыкадин бине кутур, вич кьведра СССР-дин Гьукуматдин премиядиз лайихлу хьайи Готфрид (Жабраил) Гьасанован, машгьур композитор, «Лезгийрин халкьдин музыкадин яратмишунар» ктабдин автор, Дагъустандин халкьдин артист Сейфуллагь Керимован хва, вич вири Россиядиз сейли композитор Алаудин Керимован, гьевескар композиторар тир Майина Абдулмуталибовадин, Жамалдин Мегьгиеван ватан я.

Инаг манийрални макъамрал рикІ алай агьалийрин макан тирди маса делирини кьалурзава. Инай Жамал Шагьмарданов, Тамара Исафилова, Керим Камилов хьтин машгьур маничяр, Ямудин ва Сейфудин Шихжамаловар хьтин тІвар-ван авай чІагъанчяр акъатнава. 1959-йисуз туькьурай далдамчийрин ансамбль вири СССР-диз ва кьецепатан уьлквейриз сейли тир. Ансамбль

кьени кардик ква. Алай вахтунда райондихъ «Беневша», «Ричал», «Кьасумхуьр», «ДаркІуш», «Чирагь», «Рухун», «Дуьнья», «Маэстро», «Мирес» хьтин ансамблар ава. Ина арадал гьайи чуьнгур ягъизвайбурун ва чІагъанчийрин ансамблри СССР-дин ва Дагъустандин фестивалра дипломарни медалар кьачунай.

Чкадин агьалийрин тІалабуналди Куьрхуьрел, Вини СтІалдал, ДаркІуш Кьазмайрал ва Цийи Макъарал райондин музыкадин мектебдин филиалар кардик кутунва.

QUSARIMI MƏNİM

I

Bu dünyada hər kəsin
Öz eli, obası var.
Hərə ana yurdunun
Sevgisinə tapınar.

Bu sevginin yanında
Başqa duyğular susar.
O əyilməz qalının
Yenilməz adı – Qusar!

Odur mənim gözümdə
Sevgidən uca qala.
Alıb məni qoynuna
Ana tək qucan qala.

Ona ithaf edirəm
Bu şəri sevə-sevə,
Ünüm yetsin hər yana,
Hər ünvana, hər evə.

Gözəlliklər içində
Təkrarsız ada – Qusar!
Dostlara doğma oba,
Sipərdir yada, Qusar!

Sevgimin tək ünvanı,
Ey dağ vüqarlı Qusar!
Əzəldən cah-calallı,
Sirlı, əsrarlı Qusar!

Ey Şahdağın qoynunda
Qərar tutan uca yurd!
Əsrlərdən əmanət,
Tarix kimi qoca yurd!

Qürurun, əzəmətin
Dillərdə dastan sənin.
Torpağın bərəkətli,
Qoynun gülüstan sənin.

Sən - rəssam təbiətin
Ən mükəmməl əsəri.
Sənin gözəlliyinin
Ellər olub əsiri.

II

Şahdağla Bazar düzü
Göylərdən alır bacı,
Ana torpaq dayağı,
Onlar Qusarın tacı.

İki zirvə üz-üzə
Durub pəhləvan kimi
Döyüşdə zəfər çalan
Qoşa qəhrəman kimi.

Bu iki qoca azman
Qusarın heyrətidir.
Onları fəth eləmək
Burda el adətidir.

Zirvələrə ucalmaq
Burda hünər sayılır,
Neçə vürğun könüllər
Bu sevgidən bayılır.

Bu yerlər hər fəsildə
Bir gözəllik sərgisi...
Elə ki, qönçələnir
Bənövşəsi, nərgizi,
Nanə, yarpız ətrinə
Bələyəndə çölləri,
Titrəməsin, neynəsin
Ürəyimin telləri.

Hər qayanın dibində
Bir cür göyçək xalçası,
Hər bulağın yanında
Neçə çiçək dolçası.

Bir şalalə sallanır
Hər zirvənin başından,
Kəklilər sonalanır
Qayasında, daşında.

Burda dağlara sevgi
İnsanla bir doğulur,
Burda uca duyğular
Bu istəklə yoğrulur.

Dünyada Qusarımın
Görmədim bənzərini.
Ulu tanrı çəkməsin
Üstündən nəzərini.

III

Burda ləzgilər yaşar,
Qamətli, ağ bənizli.
Gözlərində sayrışan
Sanki mavi dənizdir.

Burda ləzgilər yaşar,
Varmı onlara bənzər?
Burda ləzgilər yaşar,
Sorağı dildə gəzər.

Dostluğu uca tutan,
Qonaq sevən, qəlbi gen,
Sən loxma çörəyini
Qonşusuyla tən bölən.

Amalı saf, könlü tox,
Qorxu nədir bilməyən.
Vətən yolunda daim
Hazır olan ölməyə.

Sözü üzə deyənlər,
Yalan bilməz dilləri,
Qeyrətiylə tanınır
Vətənimin elləri.

Burda ləzgilər yaşar,
Dili şirin bal kimi.
Burda neçə əzizim,
Ürəyimin həmdəmi,

Neçə yaxınım, doğmam,
Neçə dostum, sirdaşım.
Burda hər iz, hər soraq -
Nəsillərin yaddaşı.

Burda ləzgilər yaşar,
Oğulları qoçaq, mərd,
Belə igidlər doğan
Analar görməsin dərd.

Qızları başdan-başa
Gözəllik təcəssümü.
Heyran edər görəni
Gülüşi, təbəssümü.

Burda ləzgilər yaşar,
Şair təbli, ilhamlı,
Qəlbi təmiz, sözü saf,
Əməlinə inamlı.

Burda vətən qoxuyur
Torpağın hər qarışı.
Burda dürüstlük, düzlük,
Səmimiyyət yarışır.

Burda vətən sevgisi
Hər bir sevgidən uca
Burda hörmətə layiq
Hər ağbircək, hər qoca.

Burda mənim Qusarım
Sabahına boylanır.
Azərbaycan arxası,
Azərbaycan həyanı.

IV

Bu dağlar diyarının
Əsla bilinməz yaşı.
Mən rəvayət danışır
Hər qayası, hər daşı.

Burda dostluq müqəddəs,
Burda mehr, məhəbbət.
Burda uca tutulur
Mərdlik ilə sədaqət.

Suyunun, çörəyinin
Hər kəs bələd dadına,
Qədim vaxtlarda Kasar
Deyilərdi adına.

Burda ömür sürənlər
Hər biri bir igid kas!
Hünər qalıb onlara
Babalardan ilk miras.

Kaslar - ərənlər yenə
Yaşayır bu yerlərdə.
Onların əməlləri
Dastan olub dillərdə.

1 kişi (ləzgi dilində)

Bir vaxtlar sinəsinə
Elə dağlar çəkilib!
Bu müqəddəs diyara
Neçə gözlər dikilib!

Bu dünyada başına
Nələr gəlməyib, nələr...
Neçə qanlı iz qoyub
O ötən qərinələr.

Xəzərlərin hücumu...
Mənqolların talanı...
Bu yerlərə od qoyub
Farsın, rusun yalanı...

Nələr görməyib bu yurd,
Nələrə dözməyib xalq.
Zülm ərsə qalxsa da,
Qalib gəlib sonda haqq.

Neçə kərə dağılıb
Burda kəndlər, obalar,
Düşməne sinə gərüb
Burda igid babalar.

Burda elinə arxa
Olub neçə qəhrəman.
O vaxtdan adlarını
Yaşadır tarix, zaman.

V

Burda kama yetməyən
Neçə arzu dolaşır.
Burda ruha, duyğuya
Bəs niyə qəm qarışır?

Bir qəribə hiss məni
Titrədir həzin-həzin,
Düşərək kölgəsinə
Mən duyğunun, min izin,
Ötən xatirələrə
Dalıram şirin-şirin.
Ürəyimə süzülür
Dadı ötən illərin.

Burda uşaqılıq adlı
Gözəl bir dünyam vardı.
Görən onu özüylə
Hansı yellər apardı?

Sonra coşqun gəncliyim...
O gözəllik, yaraşlıq...
Gözlərimdə alışan
O parıltı, o işıq...

Yadıma düşür Qusar,
Sadə, saya adamlar.
Ağ əhəngli o evlər,
Tanış bacalar, damlar.

Barılsız küçələr
Necə xoşa gələrdi.
Həyətlər gül-çiçəklə
Daim üzə gülərdi.

Hər yanda bir gözəllik,
Hər şeydə saflıq vardı.
O əlçatmaz günləri
Zaman hara apardı?

Gəzirəm dönə-dönə
İtirdiyim izləri.
Ötənləri həsrətlə
Soraqlayır gözlərim.

VI

Neynək, zaman atını
Çapır bildiyi kimi.
Hərə öz mənzilinə
Çatır gəldiyi kimi.

Bircə təbiət yenə
Əvvəlki calalında.

Yenə o şux gözəllik
Yamacında, yalında.

Yaylaqlar min çiçəklə
Süslüdür əvvəlki tək,
Məni yoldan eyləyir
Qaranquşlar ötürək.

Yox, yox, onda bu qədər
Gözəl deyildi dağlar.
Onda çaylar axmazdı
Belə şux, belə çağlar.

Çiçəklər bu qədər tər,
Belə incə açmazdı.
Bu sayaq cıvələyib,
Mən bir ətir saçmazdı.

Dəyişən nə təbiət,
Nə də Qusardır əlbət,
Onda niyə tükənmir
İçimdəki bu heyrət?

Hər şeyi gözlərimə
İstəyirəm köçürəm.
Sanki səfər üstəyəm,
Hara isə köçürəm.

Çəkir məni qoynuna
Dağ döşündə yaylaqlar,
Çağırır hüzuruna
Məni çaylar, çaylaqlar.

Dolaşırım çölləri
Gözəllik sorağında.
Balaca uşaq kimi
Hər şeyin marağında.

Keçilməz dərələri
Gəzirəm oymaq-oymaq,
Cığırılardan, yollardan
Çətindir, çətin, doymaq.

Əlvan güldən, çiçəkdən,
İşıldayan bəcəkdən,
Mənim ilə əylənən
Kəpənəkdən – bicəkdən,
Qayalarda hay salan
Dağ çayının səmindən,
Zirvələrə ələnən
Dumanın nəfəsindən,
Məni sərxoş eləyən
Bulağın busəsindən,
Ürəyimdə çağlayan
Yaşamaq həvəsindən
Necə doyum, necə mən?

Qusarım, ulum mənim!
Qanadım, qolum mənim!
Sən - tükənməz bayatım!
Sən - varlığım, həyatım!

Nə yaxşı ki, sən varsan -
Gözəlliklər məskəni.
Mənim doğma Qusarım
Mən bir dərdin məlhəmi.

Nə yaxşı ki, beləcə
Ötür illər, fəsillər.
Qoynunda bir-birini
Əvəz edir nəsillər.

Nə qədər ki, sən varsan,
Var and-aman yerimiz.
Çətin gündə, dar gündə
Bizim güman yerimiz.

Qusarım - əzəl Vətən!
Qusarım - gözəl Vətən!
Yaşa, yaşa diyarım,
Sabaha yüksəl, Vətən!

Sədaqət KƏRİMOVA

ИСМАИЛЛЫ

Къулайвилер ава

В и ч и х ь
гзаф иер
тлебиат авай
И с м а и л л ы
къвердавай
абад жезва.
Э х и р и м ж и
с а й с у з в а
алай йисан

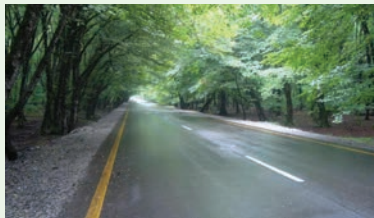
са шумуд вацран къене ина Гейдар Алиеван тварунихъ галай медениятдин къвал, райондин къилин азархана гуьнгуйна хтуна. Аялар патал ял ягъидай парк ва 140 чкадин бахча эцигна кардик кутуна.

И йикъара шегъердин М.Ф.Ахундован тварунихъ галай куьчеда 9 мертебадин къве къвал эцигна куьтягъна. Гила ихтин пуд лагъай къвал эцигзава. Гейдар Алиеван проспект къилий-къилди абад авунва.

Эцигунар ва абадвилер хуьрерани къиле физва. Къалынжакъ хуьре 360 аялди кълдай юкван мектебдин, Шабиян хуьре юкван мектебдин ва Куьллуьлуь хуьре сифтегъан мектебдин дараматар эцигнава. Сумаггаллы хуьре 40 аялди куьллуьгъдай бахча кардик кутунва.

Шегъердиз элкъевезва

Районда
куьгъне
рекреер
гуьнгуйна
хтун, гъакни
цйийи рекьер
тухун адетдиз
элкъевенва.
Гила ина

дар рекьерни жигъарар шегъердиз элкъевезва. Азербайжан Республикадин Президент Илгъам Алиеван талуку серенжемдив къадайвал, чара авунвай 5,4 миллион манат пулуни такъатар серф авуналди 18 километрдин яргъивиле цйийи Исмаиллы-Гуйтепе-Рушан шегъре тухванва. Гила и рехъ Венг хуьруьзни физва.

Исятда Исмаиллы-Лагъиж шегъре арадал гъун патал къвалахар давамарзава. Рекъин 15 километрдин асфальт ягъанва. Дагълух чкадай тухузвай 4 километрдин шегъердин къайгъу члугзава. Дияллы хуьруьн рехъ гуьнгуйна хтуна, 1,6 километрдин асфальт ягъанва. Шегъердин рекьерни са къиликай гуьнгуйна хуьтазва. Икван гагъди 34 куьчеда абадвилдин, эцигунрин ва асфальт ягъунин крар къиле тухванва.

Фермерриз куьмек гузва

О О Н -
дин Вилик
Т у х у н и н
Программдив
къадайвал,
р а й о н д а
фермерриз
м у к ь у в а й
куьмекар

гузва. Программа асасдиз къачуна Топчи, Къурбанэфенди, Сумаггаллы хуьрера салан майваз гъасил авун патал парникар кардик кутунва. Ина фермерар паталди вири жуьредин къулайвилер арадал гъанва. «Азербайжан Республикада аграр-санайи комплекс вилик тухунин стратегия» твар ганвай проектдив къадайвал, Топчи хуьре «Фермеррин магазин» эцигна кардик кутунва.

Цйийи карханайрикай тир къушчивилин фабрикада 50 касди къвалахзава. Абуру гъасилзавай магъсулар чи уьлкведин вири пиплера маса гузва.

SUMAĞALLIYA QAZ XƏTTİ ÇƏKİLDİ

■ Son illər İsmayılı rayonunun Sumağallı kəndində çox mühüm dövlət layihələri həyata keçirilir. Onların sayəsində kənddə həyat səviyyəsi yüksəlir, insanların rifah halı yaxşılaşır. Əhalinin gəlirlərinin artırılması məqsədi ilə Aqrainformasiya mərkəzi burada iki mühüm layihə həyata keçirmişdir. Fermerlərin imkanlarının lokal innovasiyalarla zənginləşdirilməsi (FİLİZ) layihəsi üzrə kənd əhalisinə 10 istixana və 24 arı ailəsi verilmişdir. İstixanalar 10 fermeri, arı ailələri isə 12 fermeri işlə təmin etmişdir. Gəlir gətirən bu layihələrdən bütün kənd icması yararlanır. Əhali yerli imkanlar hesabına il boyu tərəvəz məhsulları ilə təmin olunur. Hər istixana 500-600 kiloqram tərəvəz məhsulları yetişdirmək imkanına malikdir.

Kəndimizin təbii şəraiti arıçılığın inkişafı üçün əlverişlidir. FİLİZ layihəsi isə bu sahəyə marağı daha da artırmışdır.

Kənd əhalisinin, həmçinin ətraf kəndlərdən və şəhərdən o l a n a l i c ı l a r ı n a s u m a ğ a l l ı b a l ı n a t ə l ə b a t ı a r t m ı ş d ır. Eləcə də digər arıçılıq məhsulları - dərəməm, çiçək tozu, arı südü də dərman məhsulları kimi təbliğ olunur.

Kəndimiz təbiətinin gözəlliyi, insanların qonaqpərvərliyi hesabına turistləri özünə cəlb edir. Yay aylarında buraya istirahətə çoxlu qonaqlar gəlir. Qazın olmaması isə məişət çətinlikləri yaradırdı. Bu problem artıq öz həllini tapmışdır. Kənd camaatının Heydər Əliyev fondunun prezidenti Mehriban Əliyevaya müraciəti məsələnin qısa bir vaxtda həll olunmasına səbəb olmuşdur. Azərbaycan İstehsalat Birliyi kəndin qazlaşdırılması layihəsini həyata

ta keçirmişdir.

Mayın 25-də qaz xəttinin təntənəli açılış mərasimi oldu. Həmin gün kənddə böyük bayram əhval-ruhiyyəsi var idi. Camaat böyük-küçük kəndin mərkəzinə toplaşmışdı. Layihəni həyata keçirən birliyin işçiləri, rayon icra hakimiyyətinin əməkdaşları, qonşu kəndlərdən gələn qonaqlar tədbirdə iştirak edirdilər.

Mərasimdə Sumağallı qadınları adından bu sətirlərin müəllifi, kənd ziyalıları adından Rza Salahov, kənd ağsaqqalları adından Ağasəf Mirzəyev çıxış edərək bu xeyirxah işdə əməyi olan hər kəsə minnətdarlıq etdilər. Kənd camaatını Azərbaycan İstehsalat Birliyinin sədri Əkbər Hacıyev, İsmayılı Rayon İcra Hakimiyyətinin başçısı Mirdaməd Sadıqov, millət vəkili Novruz Aslanov təbrik etdilər. Sonra rəmzi məşəl alovlandırıldı. Evlərə qaz verildi.

TANINMIŞ LƏZGİ ZİYALISI ANILDI

■ Rza babanı tez-tez evimizə qonaq gələn, bizi əzizləyən görmüşəm.

Bizi qucağına alar, gah ləzgi dilində, gah da Azərbaycan dilində şeirlər söyləyirdi. Bizə o qədər isti münasibət bəsləyirdi ki, onu doğma baba bilirdim, çünki o, doğma Muxtar babamdan daha tez-tez bizə gələrdi. Onun anamın əmi-si olduğunu sonralar bilmişəm. Hansı dövlət vəzifəsində işlədiyini də bilmirdim, çünki özünü çox sadə aparırdı. Rza babanın qayğıkeşliyini, canıyananlığını tələbəklik illərimdə də, ondan sonra da hiss etmişəm. Təkcə mənə qarşı yox, onu tanıyanların hamısına qarşı belə idi.

Rza İsmayılov 1936-cı ilin aprelin

nin birinci katibi seçilir. İki ildən sonra onu Respublika Komsomolunun Mərkəzi Komitəsinə şöbə müdirinin müavini vəzifəsinə irəli çəkirlər. Komsomol işindən yenidən İsmayılı rayonuna - Kolkhoz-Sovxoz İstehsalat İdarəsinin rəisi vəzifəsinə göndərilən R.İsmayılov iki ildən sonra Bakı Ali Partiya Məktəbinə daxil olur. Buranı başa vuran bu savadlı və zəhmətkeş gənc Azərbaycan Respublikası Nazirlər Sovetinin sovet orqanları ilə iş şöbəsinə referent vəzifəsinə təyin olunur. Bu vəzifədə 14 il fasiləsiz çalışan Rza İsmayılov insanlarla gözəl ünsiyyət qurmaq, onların şikayət və təkliflərinə həssaslıqla yanaşmaq qabiliyyətinə malik idi.

1982-ci ildə o, respublika kənd təsərrüfatı nazirinin müavini vəzifəsinə təyin olunur. Sonralar yenidən Nazirlər Sovetində referent, baş referent, aparıcı mütəxəssis vəzifələrində

qubla dostluq edər, şeirlərini söyləyirdi.

R z a b a b a 1999-cü il mayın 9-da dünyasını dəyişib. O, 6 övladının hamısına ali təhsil vermişdi.

Oğlu Firuz İsmayılov (təəssüf ki, indi həyatda yoxdur) fizika-riyaziyyat elmləri namizədi, qızı Təranə İsmayılova biologiya elmləri namizədidir. 8 nəvəsi var. Nəvələrindən Nurlana Mirzəyeva Almaniyada rezidentura təhsilini başa vuraraq həkim kimi fəaliyyət göstərir, Nərgiz Mirzəyeva isə İsvetçradə mühəndis təhsili alır.

Rza İsmayılovun 80 illik yubileyi aprelin 27-də İsmayılı rayonunun icra başçısı professor Mirdaməd Sadıqovun təşəbbüsü ilə rayon səviyyəsində qeyd olundu. Onu tanıyanlar R.İsmayılovun həyat yolundan, gənclərə örnək olan keyfiyyətlərindən söz açdılar. Qalıcı bələdiyyəsi ən yaxşı oxuyan tələbəyə Rza İsmayılov adına təqaüd təsis etdi. Xatirə gecəsində Azərbaycan, ləzgi, lahic və rus dillərində mahnılar səsləndi. Axı İsmayılı müxtəlif xalqların nümayəndələrinin mehriban bir ailə kimi yaşadığı, multikulturalizm dəyərlərinin qorunduğu rayondur. Rza İsmayılovun 80 illik yubileyinin bu cür yüksək səviyyədə qeyd olunması buna bir nümunədir.

Arzu MIRZƏYEVA,
İsmayılı rayonu, Sumağallı kəndi

27-də İsmayılı rayonunun qədim Qalacıq kəndində dünyaya gəlib. 1953-cü ildə orta təhsili başa vurub, Kənd Təsərrüfatı İnstitutunun zoomühəndislik fakültəsinə daxil olub. 1958-ci ildə qırmızı diplomla ali təhsilini başa vurub öz kəndinə qayıdıb, kolkhozda gənc mütəxəssis kimi fəaliyyətə başlayıb. Biliyi, fəallığı, qabiliyyəti ilə diqqəti cəlb edən Rza İsmayılovu İsmayılı Rayon Kənd Təsərrüfatı Müfəttişliyinə zootexnik vəzifəsinə təyin edirlər. 1960-cı ildə o, İsmayılı Rayon Komsomol Komitəsi-

çalışır. Ona hansı vəzifə tapşırılsa, öhdəsindən layiqincə gəlir.

Rza İsmayılov yurduna bağlılığı ilə seçilirdi. Tez-tez İsmayılıya, doğma kəndi Qalacığa gələr, kəndin qayğıları ilə maraqlanar, məktəbdə olub, kənd uşaqlarının təhsilinə diqqət yetirərdi. Ədalətli və məsuliyyətli insan kimi doğma rayonunu, doğulub boya-başa çatdığı kəndini layiqincə təmsil edirdi. Ədəbiyyatı və bədahətən şeir deməyi sevən bu insan məşhur ləzgi şairi Yetim Eminin şeirlərinin vurğunu idi, onları əzbərdən deyirdi. İsmayıllının gözəl şairi Musa Ya-

Хъсан ич таралай
фад аватда.

Лезги халкъдин мисал

“САМУР ДИН” МЕКТЕБ

ГУЪМБЕТ ХКАЖДА

Алатай йисан декабрдиз чи халкъди Куьре Меликан 675 йис къейд авуна. Шаир дидедиз хъайи Дагъустан Республикадин гилан СтПал Сулейманан райондин Куьрхуьре юбилейдин мярекатар иллаки гурлудиз къиле фена.

И мярекатда иштирак авур «Куьредин ярар» медениятдин макандин векилри Куьре Меликан вахтарин цийи делилрикай ихтилатар авуна ва хуьре авай къве мектебдиз дидед члал хуьнай ва ватанпересвилин кваллах вини дережада тухунай Гуьрметдин грамотаяр ва цийиз акъуднавай

«Куьре Мелик - дилавар шаир ва алим» ктабар гана.

Куьрхуьрел Куьре Меликан руьгъдиз бахш яз гуьмбет хкаждай чкадал лишанлу къван эцигнава. Хуьруьн администрацияди мукъвал вахтара анал Меликаз гуьмбет хкажун къарардиз къачунва. Лишанлу къван эцигун тешкилайди «Куьре Мелик - зурба шаир, алим ва оратор» ктабдин автор Максим Гъажиев я.

Алай вахтунда чи сейли шаирдин гуьмбет хкажун паталди вири жуьредин гъазурвилер аквазва.

Илим чирна алим хъун
члехи къегъалвал я.

Лезги халкъдин мисал

КВАХЪАЙ ИЛИМДИН КІВАЛАХАР

1931-йисуз большевикрин партияди уьлкведа савадсузвал къилий-къилди арадай акъудун патал талукъ къарар къабулна. И къарарди урус члал хъиз, милли члаларни чирдай мумкинвилер арадал гъана. Чи республикада маса члаларихъ галаз санал гъакІни лезги члалан ва лезги члалан группадик акатзавай члаларин къайгъу члугъваз эгечІна. И къайгъудик кваз Азербайжан ССР-дин Халкъдин Чирвилерин Комиссариатди А.Н.Генкодивай цлахурар паталди латин графикадин бинедаллаз гъарфарган туькІуьрун тлалабна. Алимди ихътин члалан гъарфарган арадал гъана чапдай акъудна. Ингъе адавай лезги члаларикай хъенвай гъаф илимдин кваллахар халкъдив агакъариз хъанач. Адан эсеррин са паяр Ленинграддин блокададин вахтунда терг хъана.

Ватандин Члехи дяве куьтягъ хъайидалай са шумуд йисар алаатйла, А.Н.Генкодин кайвани Л.Б.Панека чи машгъур алим Букар Талибовал чар ракурна кваллин архивда амай лезги члалариз талукъарнавай илимдин кваллахарикай малумат гана. Ингъе вучиз ятлани Б.Талибовавай а эсерар гъилик ийиз хъаначир ва абурукай къедалди хабар авач. Гъа икІ, лезги члалариз талукъарнавай 10-далай гъаф илимдин кваллахар квахъна.

Гуьгъуьнин йисара машгъур цлахурви алим Селим Жаферова А.Н.Генкодин гъарфаргандикай менфят къачуна мектебра цлахур члалал келзавай аялар патал тарсуни ктабар хъена. С.Жаферов гъакІни азербайжан члалал студентар патал хъенвай «Заманадин азербайжан члал» учебникдин автор я.

Гуьлхар ГУЪЛИЕВА

Сувун ценерив гъай къацу яйлахда хипер члуроз акъуднавай хипехъанри вацлун къере ацукъна ихтилатдал олигнавай. Тарта кицлер ихиперлай вил алуздавачир. Са хипре вичин уьмуьрдикай веревирдер ийиз, секинвал квадарнавай. «Йикъар вири гъа сад хътинбур я. Накъанан югъ къениндаз, къенинди пакагъандаз ухшар я. Са цийивални авач. Хипехъанри къалурай чкадал векъ неъ, чтарта кицлеривай яргъа жемир! Ихътин кар женин? Хеб хъунухъи бахтар гъанач аз. Жув са жанавур хъанайтІа хъсан тир... Масадан гъилик жедачир. КІандай чкадиз физ, кІандайвал къекъведай.

Акурбурни жувакай кичлела зурзадай».

Йиф алуькнавай. Хипер къвал-къвала-ваз яна ахвариз фенвай. Хипехъанрни япунчийрик аруш хъана ксанвай. И хипрен вилиз сакІани ахвар физвачир. Садлагъана адаз хипехъанри члехи къванцел экІянавай жанавурдин хам акуна. Садазни таквадайвал ам къуна катна.

- Мад за ина ийир кар амач, - лагъана, жанавурдин хам гъалсна, хеб там галайнихъ фена.

Жанавурдин хамуна авай хипрез гъава генани михъиди, цавун гъетлер генани экуьди хъиз жезвай. Адан чанда кичІ лагъай затІ амачир. Тамуз агакъайла хипрез къулухъай ван атана:

- Гъей, вун гъибурукай я?

Элкъвена килигайла хипрез вичиз хъел кваз килигзавай жанавурар акуна. Кичлела адан далудай гъекъ авахъна. Вич жанавурдай къунвайди рикІел хтайла лагъана:

- Рехъ алатна жуванбурукай къа-къатнава зун.

- Жери крар я. Аку, варз акъатнава. Чахъ галаз ша!

- Гъиниз? - Хеб гъавурда акъунач.

- ГъикІ гъиниз? Вацраз къув ягъаз.

Хипре вацраз килигна гъарайна:

- Мэ-э-э...

Жанавурар ван алаз хъуьрена:

- Ви хиялрай хипер физвай хъгинди я. Са герен ксуе, экуьн яра-

лай неда чна абур тухдалди. Мукъув гъай яйлахда члехи суьруь ава.

Гъа икІ, хеб жанавуррин арада амукъна. «Са вил ахварна арадай акъатда зун», - фикирна ада. Ам цийиз ахвариз фенвай хъи, садлагъана тфенгдин ванери чил юзурна. «Гъуьрчехъанар я, фад катин», - гъарайна, жанавурар гъарад санихъ катна. Са гуьлле хипрен япун кІаникай алатна. Къиникъдикай кичлела хеб вичин куьруь квачераллаз ничхиррилай фад катзавай. Ял къунвай жанавурарни хеб тамун агъа къилив агакъна. Ялгъузвиликай кичле тир хебни гъабурун гуьгъуьна гъатна. «Я залумар, куьн ксун мус ийизвайди

хипрен кІвач са гужуналди ракурар акъудна.

Галатна гъалдай фенвай, гишила руфуни къуркъурзавай, къецІи хъанвай хипре хайибурувай къакъатнава лугъуз вичи-вичиз сеперарзавай. «Жанавур хъун регъят кар туш къван. Са герен секинвал авачиз, къуд пад душманар яз уьмуьр гъалун куьз герек я?»

Хеб пашман хъанвай. Адаз элкъвена яйлахдиз хъфиз кІанзавай, ингъе рехъ чизвачир. Жанавуррин фикирдай лагъайтІа, хиперин суьруь акъатзавачир. Абур яйлах галайнихъ фейила, хвеша хъайи хебни ничхиррин гуьгъуьна гъатна. Вичин хизандихъ, хипехъанрихъ, чубанд кицлерин амп ягъунихъ цигел хъанвай ам.

Суьруьдив агакъайла хипрез вичинбуруз хабар гуз кІан хъана. Адан «мэ-э-э» авур ванци чубандин кицлер гъасятда ахварай авудна. Абур хиперал вегъенвай жанавуррин гарданрикай галкІана. Ина гъарай-вургъай гъатна. Хипехъанри тфенгар ахъайна.

«Зун я са жанавурдин сарак акатда, яни тфенгдин гуьлледи рекъида», - фикирна хипре. И члავуз хипрез хкадарна вичин винел къевезвай чубандин кицІ акуна. Ада фад жанавурдин хам хтІунна лагъана:

- Я стха, ваз зун чир хъаначни?! Зун я, жуванди.

- Вуна ина вучзавайди я? Фад экечІ суьруьдихъ», - лагъана кицІи хипрез вилер экъисна. Хипре члукъни тавуна ада лагъайвал авуна. Им талана хипре кицІин гафуниз икъван рикІ алаз амал авурди тушир.

Хипехъанрин пагавай алатдайла хипрез чилел жанавуррин лешер акуна. Хипехъанри абурун хамар алажиз къванерал экІяйзавай.

Вичин къилел атай къванбур рикІел хтай хипре фикирна: «Гъахълудаказ лагъанвайди я къван: «Жанавурдин бахтни къий, къуьрен тахтни». Жуван хебвал хъсан я!»

АЗИЗРИН Севда

ЖАНАВУР ЖЕЗ КІАН ХЪАЙИ ХЕБ

МАХ

я?» – лугъуз фикирзавай хеб куьлуь камар вегъиз вилик физвай. И арада генг яйлах, къацу векъерни фена адан хиялдай. Ахпа «Векъ недай жанавур жеч гъа-а! Са тІимил эх хъу-вуна кІанда», - лагъана каш рикІелай алудна ада.

Садлагъана хипрен кІвач ракурар гъатна. Адан гъарайдин ванцел жанавурар вири кІватІ хъана. Ничхирри

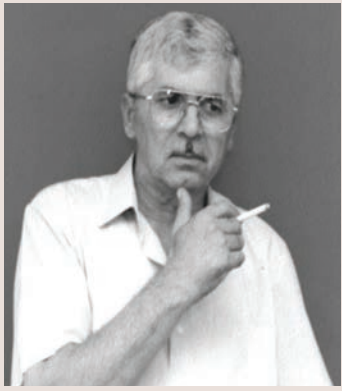
Кроссворддин жаваб

(2016-йисан 27-май)

1. Гъажибугъда.
2. Арбен.
3. Нуькер.
4. Роман.
5. Неби.
6. Изин.
7. Няни.
8. Иранви.
9. Инкъилаб.
10. Биришар.
11. Рада.
12. Азан.
13. Нуьдуьрбегов.
14. Ван.
15. Нигер.
16. Руг.
17. Гамиш.
18. Шувакъ.
19. Къаскъан.
20. Нек.
21. КапІ.
22. Шагъ.

КЪИЛЯЙ-КЪИЛДИ ШАИР ТИР

Са шаир квадарна чна: вичин рехъ, вичин хатI авай шаир. Дерин фикиррални, иер тешпигьралди чи шираддик пай кутур Медет Эрзيمانов кьиникьы чавай къакъудна.

Эрзيمانов Медет Судьябеган хва 1951-йисуз Кцлар райондин Манкьулидхуре дидедиз хьана. Ада хайи хуьре юкьван мектеб акьалтIарна. М.Эрзيمانов вичихъ чIехи алакьунар авай шаир тирди адан ширихъ галаз таниш хьайибуру гьасятда къатлуда. Вичин махсус образар авай, дидед чIалан иер гиширралди абур къелемдиз къачур шаирди къелдайбурун

риклера гел туна. М.Эрзيمانов эсерар Азербайжандин ва Дагъустандин газетризни журналриз акьатна. «Самур» газетдин къелдайбуруз адан миже къвай, риклед аламукьдай ширирар хьсандиз таниш я.

Къедалди вичин са ктабни акьатнаватIани, поэзиядал рикI алайбуру адан ширирар хуралай къелзава. Худат шегьерда яшамш жезвай шаир яргьалди фейи начагьвал себел яз алай йисан 19-июндиз рагьметдиз фена. Аллагьди рагьмет авурай!

«САМУР»

ПИК СУЛЕЙМАНА СТАЛЬСКОГО

В республике Казахстан на северо-западе Тянь-Шаня есть горный хребет Заилийский Алатау. Высота его достигает 4465,8 метра. Названа эта вершина «Сулейман Стальский» в честь лезгинского поэта, «Гомера 20 века». Она является узловой вершиной, связывающей четыре большие ущелья, с нее стекают три больших ледника и небольшие ледники, которые названы именами поэтов С.Стальского и Жамбула. Вершина пройдена в 1938 году.

ФУТБОЛ ДЛЯ ДРУЖБЫ

Юные футболисты гусарского клуба «Шахдаг» вернулись из Милана, где принимали участие в международном проекте «Футбол для дружбы» и посетили матч за Кубок УЕФА на знаменитом стадионе Сан-Сиро. Для детей это была первая поездка за рубеж и возможность познакомиться с футболистами из 32 стран мира.

Организатором международного социального проекта выступила российская компания «Газпром», которая является официальным партнером Лиги чемпионов УЕФА. Проект направлен на развитие детского футбола, популяризацию юношеского спорта и здорового образа жизни, воспитание толерантности и укрепление дружбы между детьми из разных стран. С каждым годом число участников программы растет, а нынешний сезон можно с полной уверенностью назвать глобальным – в нем участвовали 32 страны, в том числе Алжир, Аргентина, Вьетнам, Сирия и др.

Азербайджан к программе присоединился впервые, а представлял ее детский клуб из Гусаров «Шахдаг». В первый

день проекта детям предстояло сыграть в традиционном турнире по уличному футболу. Система розыгрыша была такой же, как в Лиге чемпионов: восемь групп по четыре команды, по две лучшие из каждой группы выходят в play-off. Правда, групповой турнир был однокруговым, и продолжительность матча составляла 16 минут. Согласно жребию, нашим ребятам выпало играть три матча против команды Бельгии, Китая и России. Увы, во всех трех встречах они уступили со счетом 2:0. «Наши футболисты впервые принимают участие в международном проекте, для них это стало новым опытом. К тому же мы приехали сюда не за победой, а за дружбой, что и является главной идеей проекта», - рассказал главный тренер «Шахдаг» Адыль Махмудов.

Впрочем, сильно расстраиваться действительно не стоило. Ведь, несмотря на то, что в турнире выступали команды известных клубов (испанского «Атлетико», английского «Вест-Хэма», итальянского «Интера», российского «Зенита»), турецкого «Бешикташа»), тем не менее, первое место одержали футболисты из Словении.

Запоминающимся турнир сделало еще и то, насколько разными были все его участники. Так, если за команды России, Киргизии или Азербайджана играли 12-летние ребята, то аргентинские футболисты своим ростом напоминали взрослую сборную. Каково же было удивление «Шахдаг», когда на поле вышла команда из Бельгии, полностью состоящая из девушек. В тоже время голландцы выставили на турнир смешанную команду, а ворота китайского клуба защищал чернокожий «легионер». Такое разнообразие еще раз показало, что расовые и половые различия ничуть не мешают быть хорошими футболистами и людьми.

Во второй день проекта состоялось присуждение специальной награды программы - Кубка «Девяти ценностей». Однако присуждалась она не детской команде, а одному из мировых профессиональных футбольных клубов за наибольшую приверженность ценностям программы. По итогам голосования юных игроков было решено, что именно мюнхенская «Бавария» в этом году больше всего помогла развитию детского спорта. Вручили Кубок знаменитому немецкому футболисту, почетному президенту «Баварии» Францу Беккенбауэру, являющемуся также глобальным послом «Футбола для дружбы».

Ну, а завершился проект на стадионе Сан-Сиро, куда юных игроков пригласили посмотреть финальный матч Лиги чемпионов между «Реал-Мадрид» и «Атлетико-Мадрид». Для многих из детей попасть на этот матч было мечтой: юные бразильцы не скрывали своих слез на открытии турнира, а китайские юноши вместе с итальянскими фанатами скандировали Hala Madrid!

Лейла АМИРОВА

ГАФАЛАГ

Арбе цуьк	– первоцвет
Балкандин тум (вакIан тум)	– хвощ полевой
Биян	– солодка голая
ВакIан канаб	– хвощ лесной
Гьетрен цуьк	– чистотел
Дуьдгьвер цуьк	– лютик
Камбард цуьквер	– ветреница
КукунI накьвар	– ятрышник пятнистый
Кьуртухьар	– чабрец
Кьакьан	– девясил
КIаш векь	– тимофеевка
Ламра цацар	– мордовник крупноголоный
Мачвар, менжер	– астрагал
Музулад векь	– ромашка аптечная
Папан хукар	– белена черная
Пехьре чангар	– шафран посевной
Пехьре цуьквер	– касатик флорентийский
Терефул	– хмель обыкновенный
Тегьмезхан	– пастушья сумка
Ткьар (танар)	– донник лекарственный
ТIенгирар	– мать и мачеха
Цмин	– бессмертник песчаный
Чуран лурс	– коньский шавель
Чуру верг	– крапива двудомная
Чуру парс	– козлородник луговой
Чуру терефул	– орех вьюнковый
Яран къалар	– омег пятнистый

ВНИМАНИЮ ЧИТАТЕЛЕЙ!
В районах республики на газету «Самур» можно подписаться коллективно и индивидуально в любое время.
Годовая подписка составляет 15 манатов.
Справки по телефону: 432-92-17

Продается двухэтажный дом в Кусарах. Евроремонт, мебель, постоянная вода, газ, телефон, фруктовый сад (6 соток). Тел 055 530 10 05

Семье в Кусарах требуется помощница. Время работы с 8⁰⁰ до 17⁰⁰. Тел: (055)425-11-36

САМУР

Баş редактор
Сəдаqəт КƏРИМОВА

Redaksiyamızın ünvanı: AZ 1073
Bakı, Mətbuat prospekti,
«Azərbaycan» nəşriyyatı, 3-cü
mərtəbə, 101-ci otaq.
www.samurpress.net
www.sedagetkerimova.com
e-mail:sedagetkerimova@gmail.com

Hesab nömrəsi:
26233080000
«Kapital bank»ın 1 saylı
Yasamal filialı
kod 200037
VÖEN 130024708

Qəzet
Azərbaycan
Respublikasının Mətbuat
və İnformasiya Nazirliyində
qeydə alınıb.

Qeydiyyat nömrəsi - 78

İndeks: 5581
Sifariş: 1771
Tiraj: 2000
Tel: (012)432-92-17

«Azərbaycan» nəşriyyatında çap olunmuşdur